

УДК 342.536

Андрій Деркач,
канд. юрид. наук,
Народний депутат України

КОАЛІЦІЯ ДЕПУТАТСЬКИЙ ФРАКЦІЙ ЯК ОСОБЛИВИЙ СУБ'ЄКТ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Стаття присвячена одному з важливих суб'єктів конституційних правовідносин, який відповідно до Основного Закону України наділяється окремим власним повноваженням в процедурі формування Кабінету Міністрів України, – коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України. Автор аналізує основні конституційні положення стосовно даного суб'єкта, правові позиції Конституційного Суду України, який здійснивав тлумачення положень Основного Закону стосовно коаліції депутатських фракцій, досліджує судову практику в спорах стосовно існування коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України VIII скликання.

Ключові слова: коаліція депутатських фракцій, парламентська більшість, суб'єкт конституційних правовідносин, коаліційна угода.

У сучасних умовах розвитку вітчизняного парламентаризму питання існування та функціонування коаліції парламентських фракцій у Верховній Раді України залишається невизначеним в аспекті її правового регулювання, викликає чимало дискусій в наукових колах та засобах масової інформації, породжує низку проблем у практичній площині функціонування вищих органів законодавчої та виконавчої державної влади, а також стає предметом розгляду в конституційному, а також адміністративному судочинстві.

З огляду на вищевикладене, дана проблематика не потребує додаткового обґрунтування своєї актуальності. Окремі аспекти правового визначення статусу коаліції депутатських фракцій, юридичної характеристики коаліційної угоди, порівняльний аналіз коаліційних урядів були предметом наукових публікацій ряду українських дослідників, учених, серед яких: І. Берназюк, К. Данічева, О. В. Кульчицька, О. Совгира, В. Чуба. Однак дана проблематика потребує не лише ґрунтовного наукового дослідження, але й вироблення конкретних пропозицій щодо внесення змін до чинного законодавства стосовно вдосконалення правового регулювання важливого суб'єкта конституційних правовідносин – коаліції депутатських фракцій.

Цей суб'єкт конституційних відносин з'явився на політичній арені не так давно з внесенням змін до Основного Закону України в 2004 році. Однак із часом, внаслідок чергових законодавчих змін, із правового поля зникли відповідні норми про коаліцію депутатських фракцій і в Конституції, і в Регламенті Верховної Ради України. Події

2014 року, пов'язані зі зміною влади, вкотре змінили ряд конституційних положень, і Законом України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р. № 742-VII в конституційне законодавство повертаються положення стосовно коаліції депутатських фракцій.

Відразу після парламентських виборів в 2014 року у Верховній Раді України VIII скликання була сформована коаліція «Європейська Україна», до складу якої входили фракції «Блоку Петра Порошенка», «Народного фронту», «Самопоміч», «Батьківщини» і Радикальної партії. Однак із часом три її учасники – Радикальна партія Ляшка, Об'єднання «Самопоміч» та ВО «Батьківщина», які підписували Угоду про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна», вийшли із неї.

Актуальне питання сьогодення – існування коаліції у Верховній Раді України, її роль у формуванні Уряду України, ефективність парламентської більшості.

Стаття 83 Конституції України в редакції Закону № 742-VII від 21.02.2014 передбачає, що у Верховній Раді України за результатами виборів і на основі узгодження політичних позицій формується коаліція депутатських фракцій, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України [3].

Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України формується протягом одного місяця з дня відкриття першого засідання Верховної Ради України, що проводиться після чергових або позачергових виборів Верховної Ради України, або протягом місяця з

дня припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України.

Правами коаліції наділяється також депутатська фракція у Верховній Раді України, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України.

Також у цій же статті закріплене основне повноваження коаліції: вона вносить пропозиції Президенту України щодо кандидатури Прем'єр-міністра України, а також відповідно до цієї Конституції вносить пропозиції щодо кандидатур до складу Кабінету Міністрів України. Тобто виступає важливим суб'єктом формування Уряду, що неодноразово підтверджувалося рішеннями Конституційного Суду України. Так, Конституційний Суд України у своєму рішенні від 28 квітня 2009 р. № 8-рп/2009 зазначив, що Конституція України визначила коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України як окремого суб'єкта, який бере участь у формуванні Кабінету Міністрів України, із самостійними конституційно визначеними повноваженнями.

Однак варто зазначити, що в самій Конституції, в Розділі VI під назвою «Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої», в ч. 4 ст. 114, зазначається, що Міністр оборони України, Міністр закордонних справ України призначаються Верховною Радою України за поданням Президента України, інші члени Кабінету Міністрів України призначаються Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра України. У Законі України «Про Кабінет міністрів України» [8], в статті 9, яка визначає порядок призначення на посаду членів Кабінету Міністрів України, також не згадується повноваження коаліції депутатських фракцій вносити пропозиції Прем'єр-міністру щодо кандидатур в члени Уряду.

Конституцією України передбачено, що більш детально засади формування, організації діяльності та припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України встановлюються, крім Конституції, також Регламентом Верховної Ради України. Проте чинний Регламент Верховної Ради України [9], затверджений Законом України від 10.02.2010, який визначають як «процесуальне джерело конституційного права, що значною мірою деталізує норми Конституції, докладно визначає процедури роботи вищого законодавчого органу» [11], не містить жодних положень, які б регулювати дані питання.

З огляду на таку ситуацію в правовому регулюванні статусу коаліції, її складу, визначення ролі в формуванні Уряду Укра-

їни, варто також проаналізувати рішення Конституційного Суду щодо тлумачення тих чи інших аспектів конституційних положень стосовно коаліції депутатських фракцій.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України за Конституцією України фракційне структурування Верховної Ради України і формування коаліції є обов'язковими умовами її повноважності (абзац другий підпункту 5.3 пункту 5 мотивувальної частини Рішення від 25 червня 2008 року № 12-рп/2008). У рішенні Конституційного Суду України від 6 квітня 2010 року № 11-рп/2010 зазначається, що утворення у Верховній Раді України коаліції має на меті добровільне об'єднання народних депутатів України у парламентську більшість. Тобто «коаліція депутатських фракцій – інституційно оформлена парламентська більшість» [1, с. 55].

З огляду на те, що частина сьома статті 83 Конституції України передбачає формування коаліції не тільки після проведення чергових та позачергових виборів Верховної Ради України, а й після припинення діяльності попередньої коаліції, можна зробити висновок, що можлива зміна однієї парламентської більшості на іншу. Однак ні Конституція, ні Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» не містить жодного положення стосовно її інституційного оформлення.

Склад коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України – одне з проблемних питань натеper. Єдине, на що точно вказують конституційні положення, це те, що до її складу має входити більшість від конституційного складу парламенту. Дискусійним залишається питання: чи можуть до коаліції входити позафракційні депутати.

У своєму рішенні від 17 вересня 2008 року № 16-рп/2008 [13] Конституційний Суд України зазначив, що вимога щодо сукупної чисельності народних депутатів України, які у складі депутатських фракцій формують коаліцію депутатських фракцій, стосується як моменту формування коаліції, так і всього періоду її діяльності. Таким чином, до складу коаліції депутатських фракцій можуть увійти лише ті народні депутати України, які є у складі депутатських фракцій, що сформували коаліцію.

У 2010 році перед Конституційним Судом України постанала схожа справа стосовно можливості окремих народних депутатів України брати безпосередню участь у формуванні коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України [14]. На думку суб'єкта права на конституційне подання, утворена на підставі узгоджених політичних позицій де-

путатських фракцій коаліція може включати як народних депутатів України, які входять до відповідних фракцій, так і інших народних депутатів України, які як представники Українського народу підтримують узгоджені політичні позиції, на основі яких побудована коаліція.

Аналізуючи законодавство, Суд дійшов висновку, що ознаками коаліції є наявність депутатських фракцій, а також більшості народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України.

В основу тлумачення частини шостої статті 83 Конституції України, а також окремих положень чинного на той час Регламенту Конституційний Суд поклав суверенне право Українського народу здійснювати владу. Визнаючи народного депутата України повноважним представником Українського народу у Верховній Раді України, надання йому мандата вільно здійснювати таке представництво і закріплення обов'язку діяти в інтересах усіх співвітчизників, встановлення процедури прийняття рішень у Верховній Раді України виключно шляхом вільного волевиявлення народних депутатів України, дає підстави для висновку, що окремі народні депутати України, зокрема ті, які не перебувають у складі депутатських фракцій, що ініціювали створення коаліції, мають право брати участь у її формуванні, тобто входити до більшості народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України.

Однак деякі судді Конституційного Суду скористалися своїм правом окремої думки. Так, суддя В. І. Шишкін, аналізуючи словосполучення "формується коаліція депутатських фракцій", звертає увагу на ключовий елемент – фракцію. Він також зазначає, що така коаліція в порядку, встановленому законом, має бути структурно оформленою. Суддя звертає особливу увагу на те, що в зазначеній нормі Конституції України безпосередньо, без підозри на різночитання, чітко вказано про коаліцію саме фракцій, а не про об'єднання, в якому поряд із фракціями його учасниками додатково могли би бути окремі депутати як представники інших фракцій чи позафракційні [4].

Коаліція як більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, на думку судді В. І. Шишкіна, визначається не персональною кількістю народних депутатів України, а сукупною кількістю складів депутатських фракцій, що були для них визначені Центральною виборчою комісією під час встановлення результатів волевиявлення виборців на виборах до парламенту України.

Суддя Конституційного Суду України І. П. Домбровський у своїй окремій думці стосовно Рішення КСУ щодо можливості окремих народних депутатів України брати участь у формуванні коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України звернув увагу на те, що суд змінив тлумачення частини шостої статті 83 Конституції України, надане раніше. При цьому ця правова норма не змінювалася.

Законом України «Про внесення зміни до Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" від 09.03.2010 було також розширено визначення коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді як сформованого за результатами виборів і на основі узгоджених політичних позицій та на засадах, встановлених Конституцією України і цим Регламентом, об'єднання депутатських фракцій, народних депутатів, до якого входить більшість народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради.

Після внесення таких змін до чинного на той час Регламенту ще одним законним суб'єктом формування коаліції, а також, відповідно, повноцінним учасником став окремий народний депутат Верховної Ради України. Однак варто зауважити, що таке визначення коаліції, що містилося в Регламенті, йшло в розріз із відповідним конституційним положенням, де суб'єктом формування коаліції виступає лише фракція. Дана проблема тісно пов'язана з питанням верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України. Адже відповідно до її ж статті 8 Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Натепер чинний Регламент Верховної Ради України, затверджений Законом України від 10.02.2010 [9], не містить жодних положень стосовно формування та функціонування коаліції депутатських фракцій. Відповідні глави були виключені Законом України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» від 08.10.2010. У свою чергу, Законом України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р. Верховна Рада України повернула в дію Конституцію 1996 р. із внесеними до неї правками від 8 грудня 2004 р., 1 лютого 2011 р. та від 19 вересня 2013 року. Таким чином в Україні відбулася зміна конституційної моделі форми правління, яка потребувала внесення відповідних правок до інших законів України, серед яких і Регламент ВРУ. На жаль, приведення у відповідність до нових вимог

Основного Закону нормативно-правових актів України здійснюється повільно і неналежащим чином, що дає підстави констатувати наявність низки протиріч у чинному законодавстві нашої держави, що мають негативні правові наслідки.

Така ситуація спричиняє плутанину щодо порядку формування коаліції, випадків припинення її діяльності, вільне трактування статусу коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, дискусійним залишається питання існування коаліції натеper, виникають питання легітимності сформованого Уряду країни. Однак у цьому контексті не варто забувати важливу конституційну норму: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, суди та інші органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ст. 19 Конституції України).

Досліджуючи юридичну природу коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, її складу й повноважень як окремого суб'єкта конституційно-правових відносин, В. Д. Чуба звертає увагу на те, що Конституція України – це норми прямої дії, отже, відсутність подальшої деталізації конституційних норм не може бути фактором, який унеможливує їх реалізацію [15]. Крім того, «закріплення принципу прямої дії конституційних норм означає, що Конституція є не «абстрактним» переліком певних «цінностей», а «нормальним» нормативним актом, який слід виконувати» [6, с. 93].

Однак без нормативної визначеності продовжують виникати спори та сумніви навколо легітимності коаліції у Верховній Раді України VIII скликання, а також взагалі щодо її наявності як такої. Так, Окружний адміністративний суд міста Києва розглядав справу за позовом до Апарату Верховної Ради України з проханням зобов'язати відповідача надати позивачу списки народних депутатів України, які станом на 17.01.2017 були учасниками Коаліції депутатських фракцій «Європейська Україна» та підписали Угоди про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна».

Своїм Рішенням від 18 травня 2017 року [5] стосовно надання інформації про поіменний список депутатів коаліції суд відмовив позивачу у задоволенні позовних вимог з огляду на те, що інформація про персональні списки народних депутатів України, які підписали Угоду про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» та/або нині є учасниками названої Коаліції депутатських фракцій, не відповідає таким критеріям публічної інформації, як «відображеність та

задокументованість», та через відсутність у справі документальних доказів, що свідчать про наявність станом на 08.02.2017 такої інформації в готовому вигляді у володінні (розпорядженні) Голови ВРУ або у підконтрольного йому Апарату ВРУ.

Крім того, суд вважає, що у відповідача відсутній обов'язок з оприлюднення зазначеної інформації, оскільки: по-перше, суд встановив відсутність документальних доказів фіксації відомостей про поіменні списки народних депутатів України, які підписали Угоду про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» та/або нині є учасниками названої Коаліції депутатських фракцій на будь-яких носіях, що знаходяться у володінні (розпорядженні) Голови ВРУ та Апарату ВРУ; по-друге, вказана інформація не належить до переліку інформації, яка підлягає обов'язковому оприлюдненню відповідно до ч. 1 ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

У тексті судового рішення міститься інформація, що Голова ВРУ А. В. Парубій проінформував позивача про те, що після виходу з Коаліції трьох депутатських фракцій та підтвердження на пленарному засіданні Верховної Ради України 14.04.2016 уповноваженими представниками від фракцій партії «Блок Петра Порошенка» та політичної партії «Народний фронт» чинності попередньо укладеної Коаліційної угоди інших заяв чи повідомлень щодо зміни складу Коаліції від депутатських фракцій, які її сформували, не надходило. Таким чином, така Коаліція депутатських фракцій наразі продовжує здійснювати свою діяльність у тому числі згідно з правилами, визначеними Угодою про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна».

У провадженні Вищого адміністративного суду України як суду першої інстанції була справа за позовом до Верховної Ради України в особі коаліції її депутатських фракцій «Європейська Україна» стосовно визнання протиправною бездіяльності Верховної Ради України в особі коаліції її депутатських фракцій «Європейська Україна» щодо не внесення Прем'єр-міністру України пропозиції щодо кандидатури Міністра охорони здоров'я України [12]. Відмовляючи в задоволенні вимог позивача, суд виходив із такого:

– Верховна Рада України за своєю природою є представницьким органом державної влади і здійснює законодавчу владу;

– Основним Законом не передбачено, що Верховна Рада України реалізує свої повноваження в особі коаліції. Натомість, згідно зі статтею 88 Конституції України, повноваженнями представляти Верховну

Раду України у зносинах з іншими органами державної влади України та органами влади інших держав наділений Голова Верховної Ради України (пункт 4 частини другої статті 88 Конституції України).

– Виходячи зі змісту положень Конституції України, коаліція депутатських фракцій не характеризується ознакою репрезентативності стосовно Верховної Ради України.

– Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України є окремим суб'єктом, який бере участь у формуванні Кабінету Міністрів України, із самостійними конституційно визначеними повноваженнями (рішення Конституційного Суду України від 28 квітня 2009 року № 8-рп/2009).

– Саме участь коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України у формуванні Кабінету Міністрів України, передбачена частиною восьмою статті 83 Конституції України, належить виключно до її конституційних повноважень.

Відповідно до ст. 55 Конституції України рішення, прийняті суб'єктами владних повноважень, дії, вчинені ними під час здійснення управлінських функцій, а також невиконання повноважень, встановлених законодавством (бездіяльність), можуть бути оскаржені до суду відповідно до частин першої, другої статті 55 Конституції України. З огляду на ситуацію, що складається, постає питання: чи виступає коаліція депутатських фракцій суб'єктом владних повноважень, чия бездіяльність може бути оскаржена в рамках адміністративного судочинства. Відповідно до частини першої статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України [2] завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень. Відповідно до ст. 4 КАСУ, суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг.

Розглядаючи питання відповідальності коаліції депутатських фракцій за формування Уряду, варто згадати статтю 90 Конституції України, відповідно до якої Президент України має право достроково припинити повноваження Верховної Ради України, якщо:

1) протягом одного місяця у Верховній Раді України не сформовано коаліцію де-

путатських фракцій відповідно до статті 83 Конституції;

2) протягом шістдесяти днів після відставки Кабінету Міністрів України не сформовано персональний склад Кабінету Міністрів України.

Як зазначає В. Д. Чуба, «очевидно, що у зв'язку з цим припиняються й повноваження парламентської коаліції, якщо вона була створена» [15]. Водночас варто підкреслити, що в Конституції йдеться лише про право Президента, а не його обов'язок. На думку вищезазначеного дослідника даної проблематики, розпад парламентської коаліції повинен зумовлювати й відставку сформованого за її ініціативою уряду, утворення нової коаліції з подальшим формуванням нового складу Кабінету Міністрів України [15]. Утілення такого підходу відповідає передовій європейській парламентській практиці (зокрема, Німеччини та Фінляндії) та потребує внесення відповідних змін до Конституції України.

Натепер з метою приведення окремих положень Регламенту Верховної Ради України у відповідність до положень Конституції України був підготовлений Проект Закону України про внесення зміни до Регламенту Верховної Ради України № 5522 від 09.12.2016 [10]. Законопроектом пропонується внести до окремих положень Регламенту Верховної Ради України зміни, серед яких: щодо порядку утворення, організації діяльності та припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України. Йдеться про повернення до Регламенту Глави під назвою «Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України», в якій визначатимуться такі питання: порядок утворення коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді, організація діяльності коаліції, процедура участі коаліції у формуванні Кабінету Міністрів України.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити такі висновки. Неодноразове внесення змін до Основного Закону говорить про нестабільність політичної системи в країні та спричиняє ряд правових колізій, прогалин у правовому регулюванні важливих суб'єктів конституційних правовідносин, що має серйозні правові наслідки та впливає на конституційно закріплені права громадян. Виходячи з конституційних реалій сьогодення, правове регулювання статусу коаліції потребує юридично грамотного вдосконалення з огляду на ті проблеми правового характеру, з якими доводиться стикатися на практиці вже сьогодні, оскільки створення чи не формування (існування чи відсутність) коаліції депутатських фракцій має конкретні конституційно-правові наслідки.

Список використаних джерел:

1. Данічева К.П. Коаліція депутатських фракцій та Уряд України: особливості взаємодії. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Випуск № 19. 2015. С. 54-57.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page>
4. Окрема думка судді Конституційного Суду України Шишкіна В.І. стосовно Рішення Конституційного Суду [...]: Окрема думка від 09.04.2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/nb11d710-10/para2#n2>
5. Постанова Окружного адміністративного суду міста Києва 18 травня 2017 року № 826/1812/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66743656>
6. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення: колективна монографія / А. М. Бернюков, В. С. Бігун, Ю. П. Лобода, Б. В. Малишев, С. П. Погребняк, С. П. Рабінович, В. С. Смородинський, О. В. Стовба; відп. ред. В. С. Бігун. К., 2009. 316 с.
7. Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України: Закон від 08.10.2010 № 2600-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 10. Ст. 64. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2600-17>
8. Про Кабінет Міністрів України: Закон від 27.02.2014 № 794-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18/para62#n62>
9. Про Регламент Верховної Ради України: Закон, Регламент від 10.02.2010 № 1861-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 14-15, № 16-17. Ст. 133. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/page>
10. Проект Закону про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України № 5522 від 09.12.2016. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60692
11. Регламент Верховної Ради України: конституційний аспект. Вісн. 2009. № 24. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/1779/>
12. Рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 22.02.2018 № 800/585/1. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72505910>
13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 105 народних депутатів України [...] від 17.09.2008 № 16-рп/2008. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-08>
14. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 68 народних депутатів України [...]: Рішення від 06.04.2010 № 11-рп/2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-10>
15. Чуба В.Д. Конституційно-правовий статус коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України: сутнісний і структурно-функціональний аспекти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2016. Випуск 36. Том 1. С. 75-80.

Статья посвящена одному из важных субъектов конституционных правоотношений, который согласно Основному Закону Украины наделен отдельным собственным полномочием в процедуре формирования Кабинета Министров Украины, – коалиции депутатских фракций Верховной Рады Украины. Автор анализирует основные конституционные положения, касающиеся данного субъекта, правовые позиции Конституционного Суда Украины, который осуществлял толкование положений Основного Закона о коалиции депутатских фракций, исследует судебную практику по спорам относительно существования коалиции депутатских фракций в Верховной Раде Украины VIII созыва.

Ключевые слова: коалиция депутатских фракций, парламентское большинство, субъект конституционных правоотношений, коалиционное соглашение.

The article focuses on one of the important subjects of the constitutional legal relations, a coalition of parliamentary factions of the Verkhovna Rada of Ukraine, which according to the Basic Law of Ukraine has separate authority to take part in the procedure for forming the Cabinet of Ministers of Ukraine. The author analyzes the main constitutional provisions concerning this subject, the legal positions of the Constitutional Court of Ukraine, which interpreted the provisions of the Basic Law on the Coalition of deputy factions; explores the litigation practice in disputes related to the existence of a coalition of deputy factions in the Verkhovna Rada of Ukraine of the 8th convocation.

Key words: coalition of deputy factions, parliamentary majority, subject of constitutional legal relations, coalition agreement.

